

**ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการจัดการลดขยะมูลฝอยครัวเรือน
ของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน**
**Factors Predicting Household Behaviors on Management of Solid
Waste Reduction by PAKHAYO Ethnic Group
in Mae Hong Son, Thailand**

อนาวิน ภัทรภาคินวรกุล*

ทัศนกร อินทจักร

หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน

ปรภัทร คงศรี

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน

*e-mail: anavin_pha@g.cmru.ac.th

Anavin Phattharaphakinworakun*

Taskorn Intajak

Bachelor of Public Health in Department Community Health,
Chiang Mai Rajabhat University, Mae Hong Son Campus

Poraphat Khongsri

Bachelor of Arts Program in Department of English for Communication,
Chiang Mai Rajabhat University, Mae Hong Son Campus

Received: May 14, 2022, Revised: June 24, 2022, Accepted: July 7, 2022

บทคัดย่อ

ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรคและก่อปัญหาผลกระทบต่อชุมชน การจะลดขยะครัวเรือนให้ประสบความสำเร็จนั้น ประชาชนต้องรับรู้ถึงประโยชน์ของการลดขยะ รับรู้อุปสรรคในการลดขยะ และโอกาสเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหากไม่ลดขยะ การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงพรรณนาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดการลดขยะครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 211 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และตัวแปรที่กำหนดการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ ความรู้ ทัศนคติ การมีส่วนร่วม การลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ($r = .497, .493, .339, .339, .680, .576, .882, .901$ และ $.929$) ตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมจัดการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน ได้ร้อยละ 85.6 เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรการคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำนายพฤติกรรมจัดการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .824, p < .05$) ข้อเสนอแนะวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในด้านการ

ลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนควรสร้างรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของชุมชน และสามารถนำผลดังกล่าวไปปรับใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการขยะชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้

คำสำคัญ: ปัจจัยทำนาย ปกาเกอญอ พฤติกรรม ขยะมูลฝอย

Abstract

Solid waste is a reservoir of germs and causes pollution problems in the community. To successfully reduce household waste, people need to be aware of benefits of reducing waste, barriers to reducing waste as well as potential health risks that may arise if waste is increasingly accumulated. This research uses a descriptive research model which aims to study common factors that predict household behaviors on management of solid waste by the Pakhayo ethnic group (Pakhayo) in Mae Hong Son, Thailand. A sample of 211 people was selected using multistage random sampling method. The research instrument used to collect data in this research was a questionnaire. Descriptive statistics were analyzed for frequency, percentage, mean and standard deviation. For inferential statistics, the relationship between factors was analyzed by Pearson's correlation coefficient and variables that define a stepwise multiple regression analysis. The results of the research show that age, the highest level of education, income, knowledge, attitude, participation, reducing solid waste, sorting of solid waste, and utilization of solid waste has a positive correlation with the household behavior on solid waste management of the community statistically significant ($p < .05$) ($r = .497, .493, .339, .339, .680, .576, .882, .901$ and $.929$) respectively. They were able to predict the household waste management behavior by 85.6%. It was revealed that variables of waste sorting was the essential factor in predicting the household behavior on solid waste management of the community, statistically significant ($\beta = .824, p < .05$). It is recommended that future research should employ participatory action research on the reduction of solid waste in the community and create a model of the community participation process for the community's appropriate solid waste management. The results can be applied to formulate a unique policy proposal on community waste management and apply to other similar areas.

Keywords: Predictive Factor, PAKHAYO, Behaviors, Solid Waste

บทนำ

ขยะเป็นของเหลือใช้ที่ไม่พึงประสงค์ เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรคและก่อปัญหาผลกระทบต่อชุมชนได้ ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นนั้นไม่ได้เกิดจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจหรือการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หากเกิดจากประชาชนผู้บริโภคที่ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะประชาชนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภค เช่น การนิยมใช้ถุงพลาสติก กล่องโฟม วัสดุที่ย่อยสลายยาก ส่งผลให้ขยะในครัวเรือนมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 3 ต่อปี (Sangyangyai, Lormphongs, & Kijpredarborisuthi, 2018) ประชาชนทั้งขยะ ฦ ครัวเรือน ประมาณ 1.5 กิโลกรัมต่อคนต่อวันโดยสามารถแบ่งองค์ประกอบทางกายภาพได้ดังนี้ ขยะประเภทเศษอาหารและอินทรีย์สาร ร้อยละ 63.7 ขยะที่นำไปรีไซเคิล

ได้ ร้อยละ 32.4 ขยะทั่วไป ร้อยละ 3.2 และขยะอันตราย ร้อยละ 0.72 (Sutheparak, & Chaitiamwong, 2015)

การนำขยะของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือมีการแปรรูปขยะแห่ง เช่น เหล็ก กระดาษ แก้ว พลาสติก อลูมิเนียม ฯลฯ มีรูปแบบวิธีการดำเนินการที่หลากหลาย เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ ภายใต้หลักการ 3R (Reduce, Reuse, Recycle) แต่มีความจำเป็นต้องสร้างความตระหนักและส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนไปสู่การสร้างคุณค่าต่อการใช้ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการดำรงชีพตามวิถีแห่งเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามการจัดการขยะชุมชนยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ทั้งด้านงบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร และที่สำคัญ คือ เทคโนโลยีและประสิทธิภาพการจัดการขยะชุมชนให้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ

ครบวงจรและสัมฤทธิ์ผล ไม่สร้างปัญหาและผลกระทบสะสม ต่อชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อม (Farrant, Frank, & Larsen, 2021; Quisperima, Pérez, Flórez, & Acelas, 2022) การแก้ไขปัญหาขยะจะมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น หากมีการส่งเสริมองค์ความรู้ ความเข้าใจและมีการรวมกลุ่มของชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหา การลดปริมาณการผลิตขยะของเสียให้เหลือน้อยลงที่สุด เน้นการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ตามชนิดและประเภทของขยะมูลฝอย ซึ่งมีทั้งขยะทั่วไป และขยะอันตราย ขยะทั่วไป ประกอบด้วย (1) ขยะเปียกหรือขยะสด (Garbage) มีความชื้นปนอยู่มากกว่าร้อยละ 50.0 ติดไฟได้ยาก ได้แก่ เศษอาหาร เศษเนื้อ เศษผัก และผักผลไม้จากบ้านเรือน ร้านจำหน่ายอาหารและตลาดสด รวมทั้งซากพืชและสัตว์ที่ยังไม่เน่าเปื่อย ขยะประเภทนี้เกิดการเน่าเหม็นเนื่องจากแบคทีเรียย่อยสลายอินทรีย์สาร เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคโดยติดไปกับแมลง หนู และสัตว์อื่นที่มากินหรือกินเป็นอาหาร และ (2) ขยะแห้ง (Rubbish) มีความชื้นอยู่น้อย สามารถแบ่งเป็นขยะที่เป็นเชื้อเพลิง ติดไฟได้ เช่น เศษผ้า เศษกระดาษ หลุม ไม้ กิ่งไม้แห้ง และขยะที่ไม่เป็นเชื้อเพลิง เช่น เศษโลหะ เศษแก้ว และเศษก้อนอิฐ ฯลฯ สำหรับขยะอันตราย เป็นขยะที่ต้องทำลายทิ้งเท่านั้น เพราะปนเปื้อนเชื้อโรค มีพิษภัยต่อคนและสิ่งแวดล้อม (Rocco, 2021)

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งหมด 49 แห่ง มีปริมาณ ขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 218.93 ตันต่อวัน หรือ 79,911.20 ตันต่อปี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการให้บริการเก็บ รวบรวม ขนส่งขยะมูลฝอยจำนวน 25 แห่ง มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 132.56 ตันต่อวันหรือ 48,383.47 ตันต่อปี ซึ่งมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนไปกำจัด 72.45 ตันต่อวัน หรือ 26,444.31 ตันต่อปี เป็นขยะที่กำจัดถูกหลักวิชาการ 45.75 ตันต่อวันหรือ 16,701.48 ตันต่อปี และกำจัดไม่ถูกหลักวิชาการ 26.69 ตันต่อวันหรือ 9,742.83 ตันต่อปี มีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ 60.11 ตันต่อวันหรือ 21,939.16 ตันต่อปี และ อปท. ที่ไม่มีการให้บริการเก็บรวบรวม ขนส่งขยะมูลฝอยจำนวน 24 แห่ง มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 86.38 ตัน ต่อวันหรือ 31,527.73 ตันต่อปี ขยะบางส่วนมีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ 7,566.66 ตัน ต่อปี ทั้งนี้ ในเขตพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน อปท. สามารถนำขยะมูลฝอยไป ใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น 29,505.82 ตันต่อปี และจากการสำรวจ มีปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างสะสม 732.30 ตัน (Pollution Control Department, 2018) ชุมชนพะไซโหลอยู่ภายใต้สังกัดการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลปางหมูที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ และกลุ่มชุมชนที่เป็นพื้นที่ทางไกลที่สุดในเขตตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้วย

เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์ในวิถีชีวิตที่มีความเฉพาะกลุ่มทำให้เข้าถึงตอนนโยบาย การจัดการขยะมูลฝอยได้น้อยกว่าในพื้นที่อื่นของตำบลซึ่งมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้าถึงได้ไม่เพียงพอในการส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน เป็นต้น ซึ่งหากมีข้อมูลส่วนนี้แล้วยังสามารถที่จะเป็นข้อมูลในการผลักดันนโยบายของ อปท. ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ต่อไป และในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีการรณรงค์เรื่องการลดขยะจากครัวเรือนด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่ขยะครัวเรือนกลับไม่ลดลงเลย ทั้งนี้ เกิดจากลักษณะนิสัยของคนที่ขาดจิตสำนึกในการดูแลและป้องกันตนเองจากผลกระทบหรือผลเสียที่เกิดจากการจัดการขยะไม่ถูกวิธี และมองว่าเรื่องดังกล่าวนี้เป็นสิ่งไกลตัว เป็นเรื่องเสียเวลาและเป็นเรื่องที่ซับซ้อนยุ่งยากในวิถีปฏิบัติการดำรงในชีวิตประจำวัน (Phawasan, 2014; Sangyangyai, Lormphongs, & Kijpredarborisuthi, 2018) การจะลดขยะครัวเรือนให้ประสบความสำเร็จนั้น ประชาชนต้องรับรู้ถึงประโยชน์ของการลดขยะ รับรู้อุปสรรคในการลดขยะ และโอกาสเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหากไม่ลดขยะ จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมลดขยะ การมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกันระหว่างพฤติกรรม ส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมโดยประยุกต์ใช้จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) (Bandura, 1986) ซึ่งมีผลการศึกษาที่คล้ายคลึงกันบ้าง แตกต่างกันบ้าง ตามบริบทของสังคมและประชากรที่ศึกษา ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ขยะมีผลกระทบต่อสุขภาพตั้งแต่เล็กน้อยจนถึงขั้นรุนแรง ผู้วิจัยจึงสนใจว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นมีปัจจัยใดบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลจากการวิจัยนี้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชนในพื้นที่อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยร่วมกันทำนายพฤติกรรมจัดการขยะครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) (Bandura, 1986) ได้อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม (Behavior) การรู้คิด (Cognitive) และปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors) และ

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม (Environmental Influence) เป็นปัจจัย 3 อย่างที่มีอิทธิพลต่อกัน Boonjun, & Phetphum (2018) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะตัวแปรที่ร่วมกันส่งผล ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ($\beta = .242$) ทศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ($\beta = .183$) และการเข้ารับการอบรมความรู้การคัดแยกขยะ และการเพิ่มมูลค่าของขยะ ($\beta = .198$) โดยสามารถทำนายพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนในชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดังกล่าว ยังส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนอีกด้วย Piyasakulkiat (2016) และ Boonjun, & Phetphum (2018) ศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมจัดการขยะของครัวเรือน มีตัวแปรอิสระที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ รายได้ต่อเดือน ($\beta = .133$) การรับรู้ประโยชน์ในการจัดการขยะในครัวเรือน ($\beta = .116$) การได้รับการสนับสนุนระบบการจัดการขยะในชุมชน ($\beta = .275$) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน ($\beta = .322$) และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน ($\beta = .243$) โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมจัดการขยะในครัวเรือนได้

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลทำนายพฤติกรรมจัดการขยะครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ในพื้นที่ชุมชนพะโฮโหล อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2563 ซึ่งผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เลขที่ IRBCMRU 2020/014.19.03 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งมี 4 ชุมชนคือ ประชาชนในเขตชุมชนพะโฮโหล ชุมชนไม้สะเป่ ชุมชนห้อยมบ้านห้วยผึ้ง และชุมชนดอยแสง ตำบลปางหมู อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่มีหน้าที่ในการจัดการขยะโดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Daniel (1995) ประมาณจากความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยของ Chuenmuenwai (2011) พบว่า คำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ 210.2 ครัวเรือน จึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 211 ครัวเรือน เพราะฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ

จากสูตรดังกล่าวข้างต้น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้ 1) เป็นชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ในพื้นที่ตำบลปางหมู ได้แก่ ชุมชนดอยแสง ชุมชนหม่อมบ้านห้วยผึ้ง ชุมชนพะโฮโหล และชุมชนไม้สะเป่ 2) สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากชุมชนดังกล่าวข้างต้น โดยการจับสลากหนึ่งครั้งได้ชุมชนพะโฮโหล ตำบลปางหมู อำเภอมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 3) สุ่มเก็บข้อมูลโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) ในพื้นที่ชุมชนพะโฮโหลจนกว่าจะครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณตามสูตรข้างต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามคือ ข้อมูลทั่วไปและลักษณะการจัดการขยะ ประกอบไปด้วย 5 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปและลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ครอบครัว ประเภทมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือน การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในครัวเรือน และความคิดเห็นภาพรวมในการจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 ข้อ 2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จำนวน 4 ข้อ 3) ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 12 ข้อ 4) ทศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน 7 ข้อ และ 5) พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน จำนวน 19 ข้อ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ใกล้เคียงกัน จำนวน 30 ครัวเรือน และนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .787 เก็บรวบรวมแบบสอบถามได้อย่างสมบูรณ์ทั้งหมด 211 ชุด แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์รายข้อ คำถามแต่ละข้อของทุกส่วนวิเคราะห์ด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์การรับรู้ ความรู้ ทศนคติ การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน คะแนนเฉลี่ย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlations) วิเคราะห์ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ตามตัวแปรที่กำหนด โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปและลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน พบว่า ข้อมูลทั่วไปประชาชนส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.2 เพศชายร้อยละ 31.8 มีอายุ 46-60 ปี ร้อยละ 29.4 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 37.0 และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 55.0 และข้อมูลลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ ประเภทขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของ รวมถุงพลาสติกทุกชนิด ร้อยละ 73.5 โดยลักษณะการเก็บขยะมูลฝอยในครัวเรือน เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท ร้อยละ 64.9 และปัญหาในภาพรวมมีความคิดเห็นว่า เป็นปัญหาเล็กน้อยแต่แก้ไขได้ ร้อยละ 45.0 (ตารางที่ 1)

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน พบว่า ในรูปแบบวิธีการจัดการมูลฝอย สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่รับรู้จากเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล/จากเจ้าหน้าที่รัฐ ร้อยละ 38.3 โดยได้รับสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 63.0 โดยข่าวสารที่ได้รับคิดว่าไม่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ร้อยละ 64.0 โดยเนื้อหาเรื่องการจัดการมูลฝอยที่สนใจมากที่สุดเป็นเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย ร้อยละ 43.6 (ตารางที่ 2)

ระดับความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน พบว่า ระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.5 ($\bar{X}=8.76$ Min=3.00 Max=12.00 S.D.= 2.22) ระดับทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยมีระดับทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 61.6 ($\bar{X}=24.83$ Min=14.00 Max=35.00 S.D.= 5.23) และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.3 ($\bar{X}=32.77$ Min=20.00 Max=91.00 S.D.= 9.46) (ตารางที่ 3)

ระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน พบว่า ระดับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 63.5 ($\bar{X}=57.66$ Min=33.00 Max=89.00 S.D.= 14.10) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 63.5 ($\bar{X}=15.29$ Min=5.00 Max=25.00 S.D.= 4.45) และ ร้อยละ 57.8 ($\bar{X}=15.54$ Min=6.00 Max=25.00 S.D.= 4.51) ตามลำดับ ส่วนด้านการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 64.5 ($\bar{X}=26.82$ Min=15.00 Max=43.00 S.D.= 6.57) (ตารางที่ 3)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlations) ในการทำนายกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของ

ประชาชน พบว่า อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ ความรู้ ทัศนคติ การมีส่วนร่วม การลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นปัจจัยในการทำนายพฤติกรรมจัดการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ($r = .497, .493, .339, .339, .680, .576, .882, .901$ และ $.929, p < .05$) ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) หาปัจจัยร่วมกันทำนายพฤติกรรมจัดการลดขยะครัวเรือน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ ความรู้ ทัศนคติ การมีส่วนร่วม การลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมจัดการลดขยะมูลฝอยในครัวเรือน ได้ร้อยละ 85.6 และเมื่อวิเคราะห์แต่ละตัวแปร พบว่า การคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำนายพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .824, p < .05$) รองลงมา คือ การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย การลดการเกิดขยะมูลฝอย ความรู้ เพศ รายได้ การมีส่วนร่วม และทัศนคติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .428, .426, .092, .090, .069, -.102$ และ $-.179, p < .05$) ตามลำดับ ดังสมการวิเคราะห์หาปัจจัยร่วมกันทำนายพฤติกรรมจัดการลดขยะครัวเรือนมีดังนี้ โดยที่รูปแบบสมการวิเคราะห์ทำนายความสัมพันธ์ คือ $Y_i = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + \dots + b_{10}x_{10}$ สามารถพยากรณ์ในรูปสมการ คือ $Y = .293 + (-.067 \text{ (เพศ)}) + (-.078 \text{ (รายได้)}) + .025 \text{ (ความรู้)} + (-.021 \text{ (ทัศนคติ)}) + (-.007 \text{ (การมีส่วนร่วม)}) + .047 \text{ (การลดการเกิดขยะมูลฝอย)} + .052 \text{ (การคัดแยกขยะมูลฝอย)} + .039 \text{ (การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย)}$, Model Summary = $R^2 = 85.6\%$ (ตารางที่ 5)

อภิปรายผลการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม เช่น การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน เป็นต้น ส่วนการรู้คิด เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการจัดการขยะมูลฝอย การรับรู้ลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ความรู้และทัศนคติ เป็นต้น และปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวที่ศึกษาวิจัย พบว่า อายุ ระดับ การศึกษา สูงสุด รายได้ ความรู้ ทัศนคติ การมีส่วนร่วม และพฤติกรรม

แต่ละด้านในเรื่องการลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์ทางบวกและเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายได้ว่า ส่งผลต่อพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนในชุมชนได้ ถึงแม้ว่าระดับความรู้ ระดับการมีทัศนคติต่อการจัดการขยะ ระดับการมีส่วนร่วม และระดับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนในชุมชนจะไม่ได้ดีที่สุด ทั้งนี้อาจมีผลมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาเนื่องจากรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวน้อย เพราะส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ถึงแม้ว่าจะได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทุกสัปดาห์จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แต่ประชาชนก็คิดว่า ไม่ได้มีผลต่อพฤติกรรมที่จะจัดการขยะมูลฝอยให้ลดลงได้เพราะคิดว่าปัญหาดังกล่าวยังเป็นปัญหาที่ยังสามารถแก้ไขได้ จากผลดังกล่าวมีความสอดคล้องในงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างและการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนเรื่องความรู้ การสร้างแรงจูงใจ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (Zhao, Diunugala, & Mombeuil, 2021) และนอกจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนยังมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการมูลฝอยในชุมชน ซึ่งพบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ครัวเรือน ทัศนคติ การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (Sudcharee, Turnbull, & Phajan, 2019) และมีความสอดคล้องในการศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำขยะมูลฝอย เรื่อง การคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยในครัวเรือน การเก็บรวบรวมเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยของครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (Supupatham, & Minwong, 2018) ถึงแม้ว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน แต่ปัจจัยที่ไม่ได้กล่าวถึงในเรื่องของกฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยยังมีความแตกต่างในปัจจัยข้างต้นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนซึ่งมีการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในการคัดแยกขยะมูลฝอย ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า มีผลมาจากการมีกฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยกฎหมายที่กำหนดขึ้นในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การกำจัดขยะมูลฝอยมากกว่าการป้องกันการเกิดขยะมูลฝอย จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยน้อยมากโดยกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยที่สำคัญที่สุด คือ การจัดการขยะมูลฝอย

ณ แหล่งกำเนิดก่อนที่จะ เพื่อมิให้เกิดการปนเปื้อนและทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องกำจัดมีปริมาณที่น้อยลงและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่มีส่วนร่วมและความร่วมมือมีน้อยในการจัดการ มีความสอดคล้องกับงบประมาณ บุคลากร และเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีผลต่อนโยบายการจัดการขยะของท้องถิ่นเพราะมีข้อจำกัดของกฎหมายที่จะสนับสนุนทรัพยากรดังกล่าว ในองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งไม่สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้เหมือนองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลได้ (Kwanraun, 2014)

สรุป

ปัจจัยร่วมกันทำนายพฤติกรรมจัดการลดขยะครัวเรือนของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์กาเกอญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ ความรู้ ทัศนคติ การมีส่วนร่วม การลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ตามลำดับ และ เมื่อวิเคราะห์แต่ละตัวแปร การลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนควรสร้างรูปแบบกระบวนการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมของชุมชน และเปรียบเทียบวิธีการปฏิบัติที่ได้ผลชัดเจนในกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเพิ่มเติม เพื่อสามารถเป็นแนวปฏิบัติต้นแบบที่ดีในพื้นที่ และมีความเหมาะสมในบริบทของพื้นที่ที่มีความหลากหลายในกลุ่มชาติพันธุ์มากยิ่งขึ้น และนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ พบว่า การคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการทำนายพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน รองลงมา คือ การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยแก่ชุมชน โดยนำผลดังกล่าวไปปรับใช้ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการขยะชุมชนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้

ข้อเสนอแนะ

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในด้านการจัดการลดขยะมูลฝอยครัวเรือนร่วมด้วย เพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติร่วมกันของประชาชนในชุมชนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณประชาชนในเขตหมู่บ้านพะโฮไหล กลุ่มชาติพันธุ์กาเกอญอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมถึงผู้นำกลุ่มต่าง ๆ และหน่วยงานในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปางหมู และขอขอบคุณ

โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2562 ที่ได้
ให้งบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานในครั้งนี้

References

- Bandura, A. (1986). Fearful expectations and avoidant actions as coeffects of perceived self-efficacy. *American Psychologist*, 41, 1389-1391.
- Boonjun, S., & Phetphum, C. (2018). Factors affecting waste sorting behavior of housewives in Bueng Phra Sub-district, Mueang District, Phitsanulok Province. *The Graduate School Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage*, 12(1), 180-190. [in Thai].
- Chuenmuenwai, K. (2011). People's participation in waste sorting in Thepalai Sub-district municipality, Kong District, Nakhon Ratchasima Province. *Public Health Research Journal Khon Kaen University*, 4(2), 18-22. [in Thai].
- Daniel, W. (1995). *Biostatistics a Foundation for Analysis in the Health Sciences* (6th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Farrant, D.N., Frank, K.L., & Larsen A.E. (2021). Reuse and recycle integrating aquaculture and agricultural systems to increase production and reduce nutrient pollution. *Science of the Total Environment*, 785(2), 4-68.
- Kwanraun, W. (2014). Legal problems concerning waste management by subdistrict administration organizations. *Ramkhamhaeng Law Journal*, 3(1), 55-70. [in Thai].
- Phawasan, P. (2014). Removing the lesson "5 no" on community chasing management. *Environmental Journal*, 18(2), 48-54. [in Thai].
- Piyasakulkiat, O. (2016). Public participation in solid waste management in Tha Khae Sub-district administrative organization area, Lopburi Province. *The Graduate School Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage*, 10(1), 106-115. [in Thai].
- Pollution Control Department. (2018). *Report on the Situation of Community Solid Waste Disposal Sites in Thailand, 2018*. Bangkok. [in Thai].
- Quisperima, A., Pérez, S., Flórez, E., & Acelas, N. (2022). Valorization of potato peels and eggshells wastes ca-biocomposite to remove and recover phosphorus from domestic wastewater. *Bioresource Technology*, 343(1), 30-45.
- Rocco, G. (2021). Garbage in garbage out. *European Journal of Cardio-Thoracic Surgery*, 61(5), 1000-1021.
- Sangyangyai, W., Lormphongs, S., & Kijpredarborisuthi, B. (2018). Factors affecting household waste reduction behavior of people in a municipality, Samutprakarn Province. *The Public Health Journal of Burapha University*, 12(1), 76-87. [in Thai].
- Sudcharee, K., Turnbull, N., & Phajan, T. (2019). Factors of associated with solid waste management in community of administrative organization Tampon Nong Kham, At Samrat district, Roi-Et Province. *Maharakham Hospital Journal*, 16(2), 13-22. [in Thai].
- Supupatham, N., & Minwong, A. (2018). People's participation in solid waste disposal in municipality of Plub Pla sub district, Mueang District, Chanthaburi Province. *Rambhai Barni Research Journal*, 12(3), 5-14. [in Thai].
- Sutheparak, L., & Chaitiamwong, N. (2015). Community solid waste management in municipalities. *Journal of Health Promotion and Environmental Health*, 38(3), 114-28. [in Thai].
- Zhao, Y., Diunugala, H. P., & Mombeuil, C. (2021). Factors affecting household solid waste generation and management in Sri Lanka an empirical study. *Environmental Monitoring and Assessment*, 193(12), 838.

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปและลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน (n=211)

ข้อมูลทั่วไปและลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	67	31.8
หญิง	144	68.2
2. อายุ		
15-25 ปี	45	21.3
26-35 ปี	28	13.3
36-45 ปี	36	17.1
46-60 ปี	62	29.4
61 ปีขึ้นไป	40	19.0
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่ได้เรียน	104	49.3
ประถมศึกษาตอนต้น	8	3.8
ประถมศึกษาตอนปลาย	11	5.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	28	13.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	27	12.8
ประกาศนียบัตร/ อนุปริญญา	20	9.5
ปริญญาตรี/ หรือเทียบเท่า	11	5.2
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.9
4. อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	78	37.0
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	9	4.3
เกษตรกร	57	27.1
รับจ้าง	57	27.0
ค้าขาย	10	4.7
5. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	116	55.0
5,001 – 10,000 บาท	69	32.7
10,001 – 20,000 บาท	22	10.4
20,001 – 30,000 บาท หรือมากกว่า	4	1.9
6. ประเภทขยะมูลฝอยครัวเรือน		
เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร	30	14.2
กิ่งไม้ ใบไม้ หญ้าแห้ง	16	7.6
กระดาษแข็ง กระดาษลูกฟูก หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษใช้แล้ว	4	1.9
ถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของ รวมถุงพลาสติกทุกชนิด	155	73.5
ขวดบรรจุเครื่องดื่ม ขวดเครื่องปรุงอาหาร เช่น ขวดซอส ขวดน้ำปลา	6	2.8
7. ลักษณะการเก็บขยะมูลฝอยในครัวเรือน		
เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท	137	64.9
แยกประเภทมูลฝอย (มูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง)	64	30.3
ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้นเพราะไม่ทราบ/ไม่รู้	10	4.7
8. ความคิดเห็นภาพรวมของปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนในพื้นที่		
ยังไม่มีปัญหา	56	26.5
มีปัญหาน้อยแต่แก้ไขได้	95	45.0
มีปัญหปานกลาง	37	17.5
มีปัญหามากต้องการแก้ไขเร่งด่วน	23	10.9

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน (n=211)

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1. ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน รูปแบบวิธีการจัดการ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมจากแหล่งใดมากที่สุด		
วิทยุ	31	14.7
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล/จากเจ้าหน้าที่รัฐ	81	38.3
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร วารสาร/เอกสารเผยแพร่ / ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐ	62	29.4
หอกระจายข่าวของชุมชน	8	3.8
การเข้าร่วมประชุม / อบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม/การเข้าร่วมโครงการ	27	12.8
โทรทัศน์	2	0.9
2. จากข้อ 1. ปกติได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวบ่อยครั้งเพียงใด		
ทุกวัน	35	16.6
สัปดาห์ละครั้ง	133	63.0
2 สัปดาห์ต่อครั้ง	41	19.4
1 เดือนต่อครั้ง ขึ้นไป	2	0.9
3. ข่าวสารที่ได้รับคิดว่ามีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของเพียงใด		
ไม่มีเลย	137	64.9
มีและปฏิบัติตามบ้าง	64	30.3
มีและปฏิบัติตามทุกครั้ง	10	4.7
4. เนื้อหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนด้านใดที่สนใจเป็นพิเศษ		
การคัดแยกขยะมูลฝอย	92	43.6
การกำจัด เช่น ฝังกลบ เผา หมักปุ๋ย	79	37.4
การลดขยะมูลฝอย	23	10.9
การฟื้นฟูประโยชน์จากขยะมูลฝอย	11	5.2
การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ/การป้องกันอันตรายจากขยะมูลฝอย	6	2.8

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าคะแนนต่ำสุด-สูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้ ทักษะ
การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมโดยรวมและรายด้าน ในการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน (n=211)

ระดับความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วม พฤติกรรมโดยรวมและรายด้าน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน		
ความรู้มาก	12	5.7
ความรู้ปานกลาง	103	48.8
รู้น้อย	96	45.5
$\bar{X} = 8.76$ Min=3.00 Max=12.00 S.D.= 2.22		
ระดับทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน		
ทัศนคติมาก	5	2.4
ทัศนคติปานกลาง	130	61.6
ทัศนคติน้อย	76	36.0
$\bar{X} = 24.83$ Min=14.00 Max=35.00 S.D.= 5.23		
ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน		
การมีส่วนร่วมมาก	22	10.4
การมีส่วนร่วมปานกลาง	121	57.3
การมีส่วนร่วมน้อย	68	32.2
$\bar{X} = 32.77$ Min=20.00 Max=91.00 S.D.= 9.46		
พฤติกรรมโดยรวม		
พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนโดยรวม		
ระดับมาก	35	16.6
ระดับปานกลาง	134	63.5
ระดับน้อย	42	19.9
$\bar{X} = 57.66$ Min=33.00 Max=89.00 S.D.= 14.10		
พฤติกรรมรายด้าน		
ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยครัวเรือน		
ระดับมาก	45	21.3
ระดับปานกลาง	134	63.5
ระดับน้อย	32	15.2
$\bar{X} = 15.29$ Min=5.00 Max=25.00 S.D.= 4.45		
ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยครัวเรือน		
ระดับมาก	52	24.6
ระดับปานกลาง	122	57.8
ระดับน้อย	37	17.5
$\bar{X} = 15.54$ Min=6.00 Max=25.00 S.D.= 4.51		
ด้านการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยครัวเรือน		
ระดับมาก	136	64.5
ระดับปานกลาง	43	20.4
ระดับน้อย	32	15.2
$\bar{X} = 26.82$ Min=15.00 Max=43.00 S.D.= 6.57		

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการทำนายกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน (n=211)

XY	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11
Y	-	.102	.497**	.493**	.070	.339**	.339**	.680**	.576**	.882**	.901**	.929
X1	-	-	-.153*	-.048	-.048	-.018	-.027	.117	.181**	.069	.103	.10
X2	-	-	-	-.807**	.015	-.374**	-.304**	.440**	.448**	-.479**	-.463**	.422
X3	-	-	-	-	.068	.478**	.340**	.403**	.429**	.483**	.495**	.390
X4	-	-	-	-	-	.100	-.022	.080	.246**	.106	.080	.02
X5	-	-	-	-	-	-	.232**	.299**	.390**	.353**	.384**	.224
X6	-	-	-	-	-	-	-	.120	.209**	.405**	.366**	.202
X7	-	-	-	-	-	-	-	-	.671**	.598**	.573**	.661
X8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.573**	.513**	.494
X9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.737**	.707
X10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.747
X11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญที่ .01, * มีนัยสำคัญที่ .05

โดยที่ X1 หมายถึง เพศ, X2 หมายถึง อายุ, X3 หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุด, X4 หมายถึง อาชีพ, X5 หมายถึง รายได้, X6 หมายถึง ความรู้, X7 หมายถึง ทักษะ, X8 หมายถึง การมีส่วนร่วม, X9 หมายถึง ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย, X10 หมายถึง ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย, X11 หมายถึง ด้านการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย, Y หมายถึง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อศึกษาปัจจัยร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน (n=211)

ตัวแปร	B	SE	β	t	p-value	Tolerance
ค่าคงที่	.293	.086		3.387	.001	
เพศ (X1)	-.067	.057	.090	-1.702	.036*	.993
อายุ (X2)	-.055	.008	.216	-1.242	.701	.780
ระดับการศึกษา (X3)	.018	-.029	.691	.398	.353	.734
อาชีพ (X4)	-.037	-.022	.347	-.943	.197	.987
รายได้ (X5)	-.078	-.063	.069	-1.828	.004*	.843
ความรู้ (X6)	.025	.009	.092	3.130	.000*	.857
ทักษะ (X7)	-.021	.025	-.179	-.267	.005*	.631
การมีส่วนร่วม (X8)	-.007	.003	-.102	-.826	.012*	.697
การลดการเกิดขยะมูลฝอย (X9)	.047	.077	.426	8.233	.000*	.437
การคัดแยกขยะมูลฝอย (X10)	.052	.064	.824	7.631	.000*	.390
การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย (X11)	.039	.052	.428	7.840	.000*	.447

หมายเหตุ R = .925, Adjusted R² = .853, p-value < .05*, R Square (R²) = .856